

Vroeë kinderontwikkeling hou die sleutel tot ons toekoms

Daar is min presidiële pligte wat so bevredigend is as om die oggend in die geselskap van klein kindertjies deur te bring. Ek het onlangs die opening van die Little Flower-vroeëkindersentrum (VKO) Bizana in die Oos-Kaap bygewoon waar ek tyd saam met die toekomstige leiers van ons land kon deurbring, vir hulle kon voorlees en na hulle kon luister.

Die sentrum is onlangs deur die ontwikkelingsorganisasie, Impande South Africa, ur middel van ondersteuning van die Nelson Mandela-stigting, gebou.

Ek is diep geraak deur die personeel van die sentrum se toewyding om die gemeenskap en sy kinders te ondersteun. Hulle het my vertel hoedat hulle, in die vroeë dae van die sentrum, gesukkel het om die personeel te betaal

en dat die personeel nog steeds kom werk het. Hulle het my ook vertel dat selfs al kan gesinne nie eens R20 vir hulle kind betaal nie, die kinders nie weggewys word nie.

Die toewyding van die VKO-sentrum se personeel is so belangrik omdat vroeëkindersentrums 'n kernrol in ons nasie se ontwikkeling speel. Dié sentrums word in elke landelike gehuggie, dorp en stad in die land aangetref. Die meeste is op die been gebring deur vroue in die gemeenskap wat ouers wou help ondersteun wie se kinders versorg moet word terwyl hulle by die werk is. Baie van dié sentrums het begin as speelskooltjies en dagsorgfasiliteite. Baie het gevolglik gegroei en uitgebrei om 'n basiese kurrikulum in hulle aktiwiteite te inkorporeer.

Ons het, as die regering, dit op ons geneem om die

standaard van versorging te verhoog en hulpbronne vir VKO-sentrums beskikbaar te maak om geskikte aktiwiteite vir jong kinders aan te bied om hulle vir formele onderrig voor te berei. Ons het in April 2022 die skuif van die VKO-funksie van die Departement van Maatskaplike Ontwikkeling na die Departement van Basiese Onderrig voltooi. Dit is sodat vroeë kinderontwikkeling kan skakel met die formele skoolkurrikulum en om opleiding, opvoeding en ontwikkeling aan VKO-sentrums regoor die land, te bied.

Die Wysigingswetsontwerp op Basiese Onderwys wat tans voor die parlement dien, stel voor dat dit verpligtend moet wees dat alle kinders twee jaar VKO moet ontvang voordat hulle Graad 1 toe gaan omdat dié grondslag leer noodsaaklik vir 'n kind se sukses in latere jare is. Dit is in dié stadium wat kinders

geleer moet word, leer deur te speel en ten minste een maaltyd per dag moet ontvang.

Vroeëkindersentrums berei nie net ons land se jongste burgers voor om op skool te vorder nie, hulle is ook 'n belangrike bron van entrepreneurskap en werkskepping. Dié sentrums maak 'n belangrike deel van die sorgiekonomie uit. Hulle onderhou lewensbestaan, veral vir vroue, wat bydra tot werkskepping in baie gemeenskappe.

Toe die KOVID-19-pandemie ons getref het, is VKO-sentrums swaar getref. Fasiliteite wat op skoolgeld staatmaak om voor te bestaan, kon nie hulle personeel betaal nie, en baie ouers wat hulle werk verloor het, kon nie hulle kinders se gelde bekostig nie.

Die regering het, in reaksie hierop, die

VKO-werkskeppingstimulusfonds gestig om die VKO-sentrums te help wat hulle inkomste weens die pandemie verloor het en om hulle in staat te stel om weer op die been te kom.

Om die jongste landsburgers toe te rus met die gereedskap wat hulle nodig het om 'n sukses van die lewe te maak, is 'n verantwoordelikheid wat ons saam moet aanpak. Ons moet alles in ons vermoë doen, as regering, die private sektor en ontwikkelingsorganisasies, om vroeë kinderontwikkeling te ondersteun.

VKO lewer 'n reuse bydrae tot die bereiking van ons talle ontwikkelingsmylpale deur die talle waardevolle dienste wat dit bied — of dit nou is om ons kinders op te voed, kindersorg te bied aan ouers wat werk of deur geleenthede vir entrepreneurs te skep.

Aangesien die sorgiekonomie hoofsaaklik deur vroue aangedryf word, dra sodanige ondersteuning baie daartoe by om vroue te help om finansiële stabiel en onafhanklik te raak, veral in minderbevoorregte gemeenskappe.

Die jong kinders in dié sentrums is die volgende generasie Suid-Afrikaners wat hulle volle potensiaal moet kan bereik as verantwoordelike, bekwame en uitstaande landsburgers.

Hulle moet in staat wees om hul drome na te jaag sodat ons almal ons gedeelde droom van 'n vry, voorspoedige en gelukkige nasie kan bereik. **V**

YES initiative gets a nod from the youth

The Youth Unemployment Service (YES), a business-led collaboration with the Department of Labour, is creating on-the-job training and job opportunities for the country's unemployed youth.

Launched by President Cyril Ramaphosa in March 2018, YES offers 12 months' qualified working experience to qualifying candidates. Thereafter, they receive a CV and reference letter. This gives them a three times greater chance of getting an interview or being called back for a position.

Remote Metering Solutions (RMS), the largest privately-owned South African utilities management solutions provider, is a partner in the YES initiative.

"RMS provides invaluable work experience to give youth the confidence, life

Mmaphuthego Fridah Moage from Mabopane in Tshwane is now a contact centre agent with Remote Metering Solutions thanks to the YES initiative.

experiences and an understanding of some of the practical requirements of a job," says Anneri Morland, RMS' Human Resources, Payroll and Support Team Lead.

RMS joined the initiative in 2019 with 18 learners and continues to host 18 learners

annually. Between two and four of them are then appointed to full-time positions.

Mmaphuthego Fridah Moage (28), from Mabopane in Tshwane, was an RMS learner in 2020. She was employed by the company, as a contact centre agent, after her learnership.

Moage says she was unemployed when she heard about the programme and applied.

"I had lost hope in everything, but the programme changed my life. It was a great opportunity to learn and grow within the company."

"I learnt how to respond to customers' emails, resolve customer complaints, identify and escalate issues to my supervisor and follow up with customers," she says.

The RMS programme

RMS' YES learners are placed in one of several teams for the duration of the learnership, namely the call centre, finance, human resources and support, manual meter reading, meter data management, compliance or billing.

Morland says each candidate receives a smartphone from the YES programme, which comes pre-loaded with the YES mobile application. The app provides work readiness modules and a step-by-step guide on how to write a CV.

"In future, we hope to see the initiative evolving to include an appropriately trained recruitment pool of potential employees. This will enable employers to select people who have the appropriate skills developed for RMS' work context," says Morland.

How to apply

To qualify for the RMS YES programme, candidates must:

- Be between 18 and 29.
- Be a South African citizen.
- Not have previously registered for a YES learnership.
- Not have previously worked at RMS.

As the RMS programme runs annually, there is no closing date. To apply, send your CV to recruitment@remote-metering.net.

For more information about YES, visit <https://yes4youth.co.za>.

More Matshediso

Die betroubaarheid van waterverskaffing deur munisipaliteite aan huishoudings regoor Suid-Afrika, is slegs 68%, ongeag die vordering wat deur die Departement van Water en Sanitasie gemaak is om die agterstand van watervoorsiening oor die jare uit te wis.

Die adjunkminister van Water en Sanitasie, David Mahlobo, sê dit is weens ou infrastruktuur, 'n gebrek aan werk en onderhoud aan waterskemas, en die swak integrasie tussen behuisingsprogramme en huidige infrastruktuurontwikkelingsprojekte.

"Dit is 'n groot bekommernis dat die voorsiening van betroubare waterverskaffing tekens van afname toon," sê hy.

As 'n waterskaarsland lê Suid-Afrika onder die 30 droogste lande in die wêreld. Die meeste van die land se water is afkomstig van reën, maar met die opgetekende

Hoe om water te spaar

gemiddelde reënval wat 40% minder is as die jaarlikse wêreldgemiddelde, word die land dikwels deur droogte geraak. Die departement het egter goeie waterbesparingswenke vir ons.

Waterbesparing in jou huis of besigheid

- Draai die kraan toe tussen die kere wat jy jou gesig was, jou tande borsel of skeer.
- Deur vyf minute op 'n dag te stort in plaas van te bad, sal slegs 'n derde van die water gebruik word as

wanneer jy sou bad, wat neerkom op die besparing van 400 liter water per week.

- Om te stort kan tot 20 liter water per minuut gebruik, terwyl 'n bad tussen 80 en 150 liter water per bad kan gebruik. As jy verkies om te bad, moet jy nie die bad vol tap nie.
- Moenie die toilet onnodig spoel nie. Gooi sneesdoekies, insekte en ander afval in die vuilgoedrom eerder as in die toilet. Jy gebruik elke keer wat jy die toilet spoel 12 liter

water.

- Herstel 'n lekkende toilet, want dit kan tot 100 000 liter water in 'n jaar mors.
- Gebruik "gryswater" om jou toilet te spoel — gebruikte water wat van die bad, die wasmasjien en ander veilige bronne afkomstig is.
- Moenie jou swembad oorvol maak of dit oormatig terugspoel (backwash) nie.
- Ketels moenie tot heel bo volgemaak word nie, maar kook net genoeg water soos wat jy benodig. Dit sal ook jou elektrisiteitsrekening verlaag.
- Gebruik eerder 'n emmer as 'n tuinslang om jou motor te was. As jy 'n tuinslang moet gebruik, gebruik dan 'n sproeier voor aan die pyp wat jy tussenin kan toedraai. 'n Tuinslang kan tot soveel as 30 liter water per minuut gebruik.
- Boere moet toesien dat

hulle giftige plaagdoders weghou van waterbronne en stroompies af.

- Mense in landelike gebiede moenie riviere of rivieroewers as 'n toilet gebruik nie.

In die tuin

- Maak jou plante altyd vroeg in die oggend of aand nat wanneer dit koeler is.
- Laat die water waarin jy eiers gekook het, afkoel en maak jou huisplante daarmee nat. Die voedingsstof wat uit die eierdoppe kom sal goed wees vir die plante.
- Dakwater kan in 'n tenk geberg word om die tuin mee nat te maak.
- Gebruik "gryswater" om jou tuin mee na te maak — gebruikte water wat van die bad, die wasmasjien en ander veilige bronne afkomstig is.

Besoek www.dws.gov.za vir meer inligting.